

Americká literatura v letech 1945–1989

USA vyšly z druhé světové války jako jeden z vítězů a zaujaly **nejsilnější pozici** ve světové ekonomice a politice. Snaha zabránit dalšímu šíření

SPOLEČENSKO-HISTORICKÉ POZADÍ

moci SSSR vedla k **politice zadržování komunismu** (Trumanova doktrína) doprovázené **hospodářskou pomocí Evropě** (Marshallův plán). S cílem zastavit šíření komunismu se USA zapojily do korejské a vietnamské války. Nedokázaly však zabránit expanzi komunismu na Kubu, což vedlo ke **karibské krizi**. Hrozba další světové války přiměla USA a SSSR k jednáním o odzbrojení. Když však jednání ztroskotala, začaly nové **závody ve zbrojení**, což mělo za následek ekonomické vyčerpání („uzbrojení“) SSSR. Důsledkem studené války bylo i pronásledování přívrženců komunismu v USA, tzv. **mccarthismus**. Poválečný ekonomický růst přinášel sice blahobyt, avšak stále bylo nutné vyřešit řadu **sociálních problémů**. Mezi ty nejpalčivější patřila **rasová segregace**, na niž reagovalo rozsáhlé hnutí za práva černochů v čele s **Martinem Lutherem Kingem**. Sítilo i feministické hnutí. K největším vnitropolitickým otřesům USA tohoto období patřilo **zavraždění prezidenta Johna Fitzgeralda Kennedyho** a **aféra Watergate**. Ta sice odhalila řadu nedostatků v americké politice, zároveň však ukázala sílu tamní demokracie. Hospodářský růst se projevil i ve **vzniku spotřební kultury**, proti níž vystoupili zejména **beatníci**. Na ně navázalo **hnutí hippies**, které kriticky reagovalo na vietnamskou válku, politiku a mentalitu konzumní společnosti. Velké úspěchy zaznamenaly USA v **rozvoji vědy a informačních technologií** (vesmírný program a rozvoj počítačů).

Spotřební kultura odrážela hospodářské úspěchy USA založené na nakupování a spotřebě domácností. Vedla však zároveň k uniformitě a konformnosti. Tento stav společnosti začal být od 50. let kritizován a projevilo se to také v literatuře, která zachycovala pocity odcizení jedinců uprostřed nesnesitelné masové kultury. Americká společnost byla zobrazována jako „osamělý dav“ složený z citlivých osob s vyprahlým nitrem, toužících po sounáležitosti a lásce.

INSPIRACE

Pop-art se inspiroval mimo jiné sériovými výrobky, kterými byly zásobovány supermarketky. **Andy Warhol** vytvářel sitotiskem např. kopie krabic od mýdla. To podnítilo otázky typu „Kde končí umění?“, „Je možno říci, že každý lidský výtvar, i sériový, je umělecké dílo?“ Pop-art propojením prvků masové kultury s vysokým uměním otevřel cestu **postmodernismu**.

ARCHITEKTURA

Architekturu v USA po roce 1945 ovlivnili především **členové německého Bauhausu**, kteří sem emigrovali před nacismem. Byli to mimo jiné **Walter Gropius** a **Ludwig Mies van der Rohe**. Vychovali generaci mladých architektů projektujících po válce stavby z oceli a skla v tzv. **mezinárodním slohu**. Ve velkoměstech se budovaly především **výškové budovy**, např. **sídlo OSN** v New Yorku. Prvním **komerčním postmoderním administrativním věžovým domem** byla **budova AT&T** (**Philip Johnson** a **John Burgee**). V polovině 60. let vznikl v USA **land-art**, jehož podstatou je umístění jednoduchých geometrických útvarů do krajiny (**Robert Smithson** – **Spirálové molo** na březích Velkého Solného jezera v Utahu).

Sídlo OSN

ARCHITEKTURA

Walter Gropius, Ludwig Mies van der Rohe, Philip Johnson, John Burgee, Robert Smithson

MALÍŘSTVÍ

Jackson Pollock, Willem de Kooning, Mark Rothko, Barnett Newman, Andy Warhol, Roy Lichtenstein, Frank Stella

SOCHAŘSTVÍ

George Segal, Claes Oldenburg, Dan Flavin

HUDBA

Arnold Schönberg, Igor Stravinskij, Bohuslav Martinů, Leonard Bernstein, Louis Armstrong, Frank Sinatra, Elvis Presley, Michael Jackson

Po druhé světové válce se **světovým centrem umění** stal New York. Rozvíjely se zde zejména varianty **abstraktního expresionismu** navazujícího na předválečnou evropskou avantgardu (**Jackson Pollock** – **Očarovány les**, **Willem de Kooning** – **Žena V**, **Mark Rothko**, **Barnett Newman**). V polovině 50. let zde vznikl i **pop-art** (**Andy Warhol** – **Marilyn Monroe**, **Roy Lichtenstein** – **M-Maybe**) inspirovaný produkty konzumní společnosti, např. reklamou, komiksem, sériovým spotřebním zbožím nebo mediálními ikonami. Představitelem amerického **minimalismu** byl např. **Frank Stella**.

MALÍŘSTVÍ

SOCHAŘSTVÍ

V rámci **pop-artu** vytvářeli umělci i prostorové objekty – **George Segal** odléval ze sádry lidské postavy a předměty (**Hotelový pokoj**), **Claes Oldenburg** vytvářel předměty z kolorované sádry a z plastů (**Hamburger**). I sochařství ovlivnil **minimalismus** upřednostňující jednoduché tvary. Světelné plastiky kombinující minimalismus a pop-art tvořil např. **Dan Flavin**.

Americkou poválečnou hudbu ovlivnili skladatelé, kteří do USA uprchli před nacismem (**Arnold Schönberg**, **Igor Stravinskij**, **Bohuslav Martinů** aj.). Zároveň zde silně působily **vlivy černošské hudby**, zejména **jazzu**, který dodává americké hudbě nezaměnitelný ráz (např. ve slavném muzikálu **West Side Story** **Leonarda Bernsteina**). Populární hudba byla v těchto letech reprezentována jmény jako **Louis Armstrong**, **Frank Sinatra**, **Elvis Presley** či **Michael Jackson** a stala se celosvětově oblíbenou. Rovněž **jihoamerická hudba** získala osobitý ráz spojením domorodé hudby s hudbou přistěhovalců (např. **argentinské tango**).

HUDBA

1947	byla vyhlášena Trumanova doktrína
1950–1953	USA bojovaly v korejské válce
1950–1954	probíhalo tažení proti komunismu v USA, tzv. mccarthismus
	došlo ke karibské krizi,
1962	SSSR na Kubě nakrátko rozmístil jaderné zbraně
	byl zavražděn prezident John Fitzgerald Kennedy
1963	hnutí za práva černochů
60. léta	dosáhlo řady úspěchů
1964–1973	USA bojovaly ve vietnamské válce
60. léta	zrodilo se hnutí hippies
1972–1974	proběhl vnitropolitický skandál známý jako aféra Watergate
přelom 70. a 80. let	došlo k novým závodům ve zbrojení mezi USA a SSSR